

Forslag

til

Lov om Statens Kunstfond.

Fremsat den 13. marts 1969 af *ministeren for kulturelle anliggender.*

§ 1. „Statens Kunstfond“ har som formål at virke til fremme af dansk skabende kunst.

Stk. 2. Fondets virksomhed omfatter den bildende kunst, den litterære kunst, tonekunsten, kunsthåndværket og den kunstneriske forgivning.

Stk. 3. Fondets virksomhed kan udstrækkes til andre former for kunstnerisk skaben, som bør sidestilles med de under stk. 2 angivne kunstneriske udtryksformer, og som ikke kan få statsstøtte efter anden særlig lovgivning.

§ 2. Fondets midler anvendes til følgende formål:

- 1) Ydelser til kunstnere inden for de af § 1, stk. 2 og 3, omfattede kunstarter.
- 2) Indkøb af bildende kunst, kunsthåndværk og kunstnerisk formgivne arbejder.
- 3) Afholdelse af udgifter til billedkunstnerisk udsmykning af statens bygninger og anlæg samt ydelse af tilskud til udsmykning af kommunale bygninger eller andre for offentligheden eller videre kredse tilgængelige bygninger og anlæg.
- 4) Andre foranstaltninger, der er egnede til at opfylde fondets formål.
- 5) Støtte til efterladte efter kunstnere inden for de af § 1, stk. 2 og 3, omfattede kunstarter.

§ 3. Fondet ledes af en bestyrelse bestående af formændene for de i § 4 nævnte udvalg. Bestyrelsen vælger selv sin formand.

Stk. 2. Bestyrelsen aflægger årligt regnskab og beretning for fondets virksomhed.

Stk. 3. Regnskabet og beretningen indsendes til ministeren for kulturelle anliggen-

Min. f. kult. anl. 3. kt. j. nr. 410-1-1969.

der gennem det i § 5 nævnte repræsentantskab. Det samme gælder eventuelle indstillinger fra bestyrelsen til ministeren.

§ 4. Til at administrere de midler, der stilles til rådighed for fondets virksomhed i henhold til § 1, stk. 2, nedsættes 2 udvalg for den bildende kunst, 1 udvalg for den litterære kunst, 1 udvalg for tonekunsten og 1 udvalg for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning. Af udvalgene for den bildende kunst administrerer det ene de til anvendelse efter § 2, 3) beregnede fondsmidler og det andet de midler, der i øvrigt er beregnet anvendt til den bildende kunst.

Stk. 2. De midler, der stilles til rådighed for fondets virksomhed i henhold til § 1, stk. 3, administreres af fondets bestyrelse.

Stk. 3. Hvert udvalg består af 3 kunstkyndige medlemmer, der beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender. 2 af medlemmerne udpeges af repræsentantskabet, og det tredje medlem udpeges af ministeren efter indhentet udtalelse fra repræsentantskabet. Medlemmerne vælges for 3 år. Umiddelbart genvalg kan ikke finde sted. Ministeren udpeger udvalgenes formænd blandt medlemmerne. Til hvervenerne som formand for udvalgene for den bildende kunst udpeges samme person. Intet medlem kan beskikkes eller genbeskikkes efter det fyldte 70. år.

Stk. 4. Udvalgene administrerer selvstændigt de dem tillagte fondsmidler.

Stk. 5. Når det udvalg, som administrerer de fondsmidler, som skal anvendes efter § 2, 3) har besluttet at ville imødekomme en ansøgning om gennemførelse af en

udsmykningsopgave, kan udvalget i det enkelte tilfælde efter derom fremsat ønske fra den ansøgende lokale myndighed eller institution, suppleres med indtil to af denne udpegede repræsentanter, der derefter deltager i forhandlingerne om og afgørelsen vedrørende opgavens udførelse og løsning.

§ 5. Der nedsættes et repræsentantskab til at følge fondets virksomhed. Repræsentantskabet består af indtil 31 medlemmer, der udpeges således:

- 5 medlemmer udpeges af folketinget.
- 3 medlemmer udpeges af kommunale råd og organisationer, således at 1 udpeges af Københavns magistrat, 1 af Den danske Købstadforening og 1 af De samvirkende Sognerådsforeninger, Foreningen Bymæssige Kommuner og Amtsrådsforeningen i Danmark i fællesskab.
- 3 medlemmer udpeges af Københavns universitets filosofiske fakultet, Århus universitets humanistiske fakultet og den humanistiske faggruppe ved Odense universitet i fællesskab.
- 1 medlem udpeges af Malende Kunstneres Sammenslutning.
- 1 medlem udpeges af Dansk Billedhugger-samfund.
- 1 medlem udpeges af Grafisk Kunstner-samfund.
- 1 medlem udpeges af de anerkendte kunst-udstillinger.
- 3 medlemmer udpeges af akademirådet.
- 2 medlemmer udpeges af Dansk Forfatterforening og Danske Dramatikeres Forbund i fællesskab.
- 2 medlemmer udpeges af Det danske Akademi.
- 2 medlemmer udpeges af Dansk Komponistforening.
- 1 medlem udpeges af Dansk Tonekunstnerforening, Musikerådet.
- 1 medlem udpeges af Det kgl. danske Musik-konservatorium og Det jyske Musikkonservatorium i fællesskab.
- 1 medlem udpeges af Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk.
- 1 medlem udpeges af Selskabet for industriel formgivning.
- 1 medlem udpeges af Danske Arkitekters Landsforbund.

1 medlem udpeges af Danmarks Biblioteksforening.

1 medlem kan udpeges af ministeren for kulturelle anliggender, der tillige udpeger repræsentantskabets formand blandt medlemmerne.

Stk. 2. Medlemmerne af repræsentantskabet beskikkes for et tidsrum af 4 år. Afgår et medlem inden udløbet af sin beskikkelsesperiode, foretages nybeskikkelse kun for den resterende del af perioden. Et tidligere medlem af et af de i § 4 omhandlede udvalg kan ikke umiddelbart efter udløbet af funktionsperioden i udvalget udpeges til medlem af det siddende eller førstkommende repræsentantskab. Medlemmer kan ikke beskikkes eller genbeskikkes efter det fyldte 70. år.

Stk. 3. Repræsentantskabet forelægger ministeren de fra bestyrelsen modtagne regnskaber, beretninger samt indstillinger med de bemærkninger, som det ønsker at knytte hertil.

Stk. 4. Repræsentantskabet afgiver indstilling til ministeren for kulturelle anliggender om ydelser, der bør søges tillagt kunstnere for livstid. Forslag om disse ydelser optages på de årlige bevillingslove.

§ 6. Til de i § 2 nævnte formål yder staten et årligt tilskud til fondet på 5.800.000 kr. Beløb, der ikke anvendes i et finansår, kan overføres til næste finansår.

Stk. 2. Fondets administrations- og sekretariatsudgifter afholdes af statskassen.

§ 7. De nærmere bestemmelser vedrørende repræsentantskabets, bestyrelsens og udvalgenes virksomhed, regnskabsaflæggelse m. v. fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender, der tillige fastsætter de nærmere regler for, hvorledes de af fondet erhvervede kunstværker skal fordeles, således at de kommer offentligheden eller videre kredse til gode.

Stk. 2. Ministeren kan fravige aldersbetingelser i § 4, stk. 3 og § 5, stk. 2.

§ 8. Loven træder i kraft den 1. april 1969.

Stk. 2. Lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunsthåndværk ophæves.

Stk. 3. Forslag om revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1972-73.

Bemærkninger til lovforslaget.

I den gældende lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunstfond, jfr. lov nr. 210 af 31. maj 1968 om ændring af lov om Statens Kunstfond, er det i § 8, stk. 5, bestemt, at loven optages til revision senest i folketingsåret 1968-69. Bestemmelsen har som baggrund, at det var første gang, der samlet i en lov blev givet hjemmel for støtte efter ensartede hovedretningslinier til dansk skabende kunst inden for den bildende kunst, den litterære kunst og tonekunsten. Derfor fandtes det hensigtsmæssigt, at der efter en 3-års periode blev lejlighed til at overveje lovens bestemmelser i lys af de da indvundne erfaringer.

Til brug ved overvejelserne vedrørende lovens revision har ministeriet for kulturelle anliggender indhentet en udtalelse fra handelsministeriet af 16. februar 1967, hvormed er fulgt erklæringer fra Håndværksrådet, Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk og Selskabet for industriel formgivning.

Endvidere har man modtaget henvendelser fra følgende organisationer og institutioner:

En skrivelse af 26. maj 1967 fra Kvindelige Kunstneres Samfund.

Skrivelser af 13. juni, 17. august 1967 og 9. januar 1969 fra Danske Arkitekters Landsforbund.

En skrivelse af 14. juni 1967 fra Den danske Jazzkreds.

En skrivelse af 27. juli 1967 fra det af regeringen nedsatte kulturudvalg.

En skrivelse af 30. september 1967 fra Dansk Oversætterforbund.

En skrivelse af 2. oktober 1967 fra Dansk Billedhuggersamfund, Grafisk Kunstnersamfund og Billedende Kunstneres Sammenslutning.

Skrivelser med bilag af 18. oktober 1967 og 17. februar 1969 fra Repræsentantskabet for Statens Kunstfond.

En skrivelse af 26. oktober 1967 fra Unionen af yngre anerkendte udstillinger.

Skrivelser af 23. oktober og 29. december 1967 fra Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk.

En skrivelse af 6. november 1967 fra fotograf-sammenslutningen Delta-photos.

En skrivelse af 10. november 1967 fra Frie Billedhuggere.

En skrivelse af 27. november 1967 fra Litteraturkritikernes Lav.

En skrivelse af 29. november 1967 fra Dansk Fotografisk Forening.

Skrivelser af 1. december 1967 og 18. februar 1969 fra Det kgl. Akademi for de skønne Kunster, Akademirådet.

En skrivelse af 15. januar 1968 fra Skolernes Kunstforening.

En skrivelse af 12. februar 1969 fra Forfatterforbundet.

Endvidere har enkelte kunstnere forelagt ministeriet mere specielle spørgsmål vedrørende loven til overvejelse.

Endelig har kunsthåndværkets bestyrelse og repræsentantskab udtalt sig til ministeriet i skrivelser af 18. oktober 1967 og 7. februar 1969.

Det foreliggende lovforslag er udarbejdet på grundlag af en samlet vurdering af det til lovrevisionen foreliggende materiale. Da det indeholder ret væsentlige ændringer i lovens virksomhedsområde og andre ændringer af reel og formel karakter, har man fundet det hensigtsmæssigt at give lovforslaget form af en ny lov til afløsning af den bestående lov om Statens Kunstfond.

Det er væsentligt at fastslå, at lovforslaget uforandret og fuldt ud bygger på de principielle synspunkter, som ligger til grund for den gældende lov.

Med hensyn til de nærmere bestemmelser i og motiver til den gældende lov om Statens Kunstfond henvises i øvrigt vedrørende lovforslaget til F.T. 1963-64, tillæg A. sp. 915, vedrørende forhandlingerne under lovens behandling i folketinget til F.T. 1963-64, sp. 2395 ff., sp. 2604 ff. og sp. 5052 ff. og med hensyn til folketingsudvalgets betænkninger til F.T. 1963-64, tillæg B. sp. 801 ff. og 863.

Endvidere henvises for så vidt angår ændringsloven af 31. maj 1968 til F.T. 1967-68 tillæg A, sp. 1463-66 vedrørende lovforslaget og med hensyn til forhandlingerne i folketinget og folketingsudvalgets betænkning til F.T. 1967-68 tillæg A. sp. 928 ff., 1918 ff., 3150 og 3194, og tillæg B. sp. 351-52 og tillæg C. sp. 249-50.

For de ændringer i den gældende lovs bestemmelser og motiver, som nærværende lovforslag indeholder, redegøres der i hovedtræk i de følgende bemærkninger og i øvrigt i bemærkningerne til lovforslagets enkelte paragraffer.

Lovforslaget indeholder først og fremmest en udvidelse af fondet til også at omfatte andre grupper af skabende kunstnere end bildende kunstnere, litterære kunstnere og tonekunstnere. Således inddrages under fondets virksomhedsområde kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning, ligesom fondet kan udstrække sin virksomhed til andre former for kunstnerisk skaben, som bør sidestilles med de angivne, og som ikke kan få statsstøtte efter anden særlig lovgivning, jfr. nærmere bemærkningerne til lovforslagets § 1.

I konsekvens af denne udvidelse af lovens område er der foretaget en tilpasning af den gældende lovs § 2 om anvendelsen af fondets midler. I hovedsagen vil de eksisterende støtteordninger uden videre kunne anvendes til fordel for de tilkomne grupper af kunstnere. Dette gælder således for alle grupper ydelsen af stipendier og andre former for direkte økonomisk støtte og for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning tillige i et vist omfang adgangen til indkøb af arbejder. I øvrigt har man foretaget en ændring af den gældende lovs § 2 d) (§ 2, 4) i forslaget) for at gøre bestemmelsen tilstrækkelig rummelig, idet det er vigtigt at give fondets styrelse størst mulig frihed til at fastlægge de veje, ad hvilke fondets formål skal opfyldes., jfr. nærmere bemærkningerne til § 2.

Fondets udvidelse nødvendiggør en udbygning af fondets administration med et nyt 3-mandsudvalg for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning. De former for kunstnerisk skaben, som ikke umiddelbart kan henføres under et af 3-mandsudvalgenes administrationsområder, foreslås administreret af fondets bestyrelse, der består af samtlige udvalgsformænd, og som præsumptivt repræsenterer en bred kunstnerisk sagkundskab.

Som følge af fondets udvidelse må endvidere repræsentantskabet suppleres med repræsentanter for kunsthåndværket og formgivningen.

Endvidere indeholder lovforslaget en forhøjelse af fondets rådighedssum. Fondet råder i sin nuværende skikkelse over et årligt beløb på 4.200.000 kr., hvoraf 200.000 kr. er beregnet til udvalgenes administrationsudgifter, bortset fra kontorholdsudgifterne og de øvrige sekretariatsudgifter.

Rådighedsbeløbet foreslås forhøjet med 1.300.000 kr. under hensyntagen til prisudviklingen, idet det herved er taget i betragtning, at beløbet til billedkunstneriske udsmykningsopgaver siden 1962 uforandret har været på 1,5 mill. kr. Derudover foreslås rådighedssummen skønsmæssigt forhøjet med 500.000 kr. til udbygning og videreudvikling af allerede hjemlede støttemuligheder og til fondets nye aktiviteter.

Da fondets administrationsudgifter består af de af de bevilgende myndigheder godkendte honorarer til udvalgsmedlemmerne, forekommer det rimeligt at overføre disse honorarbeløb til finansloven og at opføre dem på dennes honorarskemaer. Udgiften, der for tiden udgør 292.000 kr., vil efter forslaget stige med 33.300 kr. til 325.300 kr., eller ca. 125.000 kr. mere end det hidtil afsatte, men for lille beløb. Når der bortses fra de nævnte administrationsudgifter, foreslås rådighedssummen her-

efter opført med 4.000.000 kr. + 1.300.000 kr. + 500.000 kr., eller med i alt 5.800.000 kr. Med hensyn til rådighedssummens fordeling på de enkelte udvalg henvises til bemærkningerne til § 6.

I forbindelse med den nu foreslåede udvidelse af fondet til at omfatte flere kunstnergrupper foreslås også spørgsmålet om en mindre forøgelse af det maksimerede antal af faste ydelser, som — uden for kunsthåndværkets område bevilges på de årlige finanslove — taget op, medens antallet af hædersgaver opretholdes uforandret, jfr. bemærkningerne til § 2.

Endelig vil man gennem de vejledende bemærkninger til det foreliggende lovforslag foretage sådanne korrektioner i de fastlagte støtteordninger, navnlig for så vidt angår de 3-årige stipendier for yngre kunstnere, som allerede folketingets behandling af lovforslaget af 1968 om ændring af kunsthåndværksloven har forudsat gennemført, og som de indhøstede erfaringer gør ønskelige, for at støtten bedst muligt kan virke efter sin hensigt både i den enkelte kunstners og i samfundets interesse, jfr. nærmere bemærkningerne til § 2.

Som foran bemærket er lovforslaget udarbejdet under hensyntagen til det materiale, der med henblik på lovrevisionen er forelagt ministeriet fra kredse, der har en direkte interesse i fondet. De synspunkter af almen karakter, som i dette materiale anlægges på kunsthåndværket og dets hidtidige virksomhed, går samstemmende ud på, at kunsthåndværket som sådant har været til overordentlig gavn for samfundet og dets kunstnere. Det er ligeledes et gennemgående træk, at den ved 1964-loven instituerede administrationsform med en koncentration af ansvaret hos 3-mandsudvalg valgt for en kortere årrække er rigtig og har været et effektivt redskab til at gennemføre fondets intentioner. Den kritik, der er kommet til orde fra de af loven omfattede grupper af kunstnere, retter sig kun mod mindre detaljer i det administrative system og mod visse sider af støtteordningen i dens konkrete virkninger. Det vil i bemærkningerne til de enkelte paragraffer blive belyst, i hvilket omfang de væsentligste enkeltproblemer indgår i og søges løst gennem forslag om ændringer i den bestående ordning.

Den debat, der med mellemrum har været ført om kunsthåndværket i bredere kredse af befolkningen, har selvsagt også givet anledning til overvejelse i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse. Det har hele tiden måttet stå klart, at administrationen af en lovgivning på et område som det heromhandlede ville blive fulgt med særlig interesse i offentligheden, fordi der altid vil herske divergerende opfattelser om kunstneriske begreber. De for fondets administration ansvarlige, sagkyndige 3-mandsudvalg har

F. t. l. om statens kunstfond.

måttet forudse debat om og kritik af visse af deres dispositioner, men det er væsentligt at understrege, at den administrationsform, som blev indført i kunstfondet med loven af 1964, og som bygger på en koncentration af ansvaret hos få sagkyndige, valgt af sagkyndige og valgt for et begrænset kort åremål må anses for hensigtsmæssig, dels fordi den giver det offentlige betydelig sikkerhed for trufne dispositioners saglighed, og dels fordi den garanterer, at mulige tendenser til ensretning kan brydes med korte mellemrum. Det må indgå i vurderingen af den offentlige debat omkring kunstfondet, at kritikken væsentligst har været inspireret af enkelt-afgørelser, hvor der altid må være en betydelig margen for kritik, og at den, hvor mere generelle problemer er blevet berørt, har sigtet mod snarere at være vejledende med henblik på lovens praktiske administration end at anfægte lovens grundlæggende principper og idéindhold.

Den gældende lov om Statens Kunstfond blev i alt væsentligt udformet på grundlag af et forslag fra det af regeringen nedsatte kulturudvalg, der også er gået stærkt ind for den i det foregående omhandlede udvidelse af lovens område. Kulturudvalgets forslag er imidlertid videregående, idet det også anser det for ønskeligt, om de kunstnere, som traditionelt betegnes som reproducerende eller udøvende, i et vist omfang kunne støttes gennem kunstfondet.

Uanset at man ikke har ment at burde følge kulturudvalget og medtage udøvende kunstnere under kunstfondet, finder man det rimeligt her at fremsætte nogle betragtninger om spørgsmålet, der angår to hovedgrupper af kunstnere: musikere, herunder dirigenter og sangere, og sceniske kunstnere som skuespillere, operasangere og balletdansere.

Med udgangspunkt i, at kunstfondet skal virke til fremme af den kunstneriske produktion, anser kulturudvalget det for uhensigtsmæssigt at sondre mellem støtte til „skabende“ kunstnere og „reproducerende“ kunstnere. Ud fra en almindelig betragtning om kunstners betydning for vort samfundsliv fremhæves det af kulturudvalget, at skabelsen af kunst og udøvelsen af kunst på afgørende felter er helt nøje forbundet. Billedkunstnerens værk behøver ikke nogen fortolker, forfatterens heller ikke. Beskueren eller læseren kan umiddelbart tilegne sig værket. Komponisten, den dramatiske forfatter og koreografen har brug for den udøvende kunstner som formidler af det kunstværk, han har skabt. Han har brug for udøvende kunstnere, som er så gode, at de kan forløse hans kunstværk efter hans intentioner, og hans publikum har brug for den højst mulige kvalitative fremførelse af

kunstværket for at få det optimale udbytte af det — jo bedre udførelse, jo lettere tilgængelse.

En støtteordning for udøvende kunstnere ville efter kulturudvalgets opfattelse kunne holdes inden for afgrænsede rammer både i henseende til kredsen af støtteberettigede og til omfanget af den økonomiske indsats. Disse kunstnere rekrutteres som alt overvejende hovedregel fra de offentlige kunstneriske uddannelsesinstitutioner, og det må være uddannelsesinstitutionernes opgave gennem de særlige bevillinger til videreuddannelse at føre de særlig talentfulde unge så langt frem som muligt. Udviklingen af de helt unge eller yngre talenter er derfor et uddannelsesspørgsmål og må løses som sådant gennem tilstrækkelige bevillinger til uddannelse.

Støtten til udøvende kunstnere skulle derfor først sætte ind på et senere tidspunkt, end det hyppigt vil være tilfældet for skabende kunstnere, og talentet må yderligere have manifesteret sig på en sådan måde, at dets bærekraft er uomtvistelig. Men netop den særlige uddannelsesmæssige baggrund vil danne et sikrere grundlag for konstateringen af det særlige støtteværdige talent, og dette forhold vil i forbindelse med det generelle kvalitetskrav tendere imod, at antallet af støtteberettigede bliver numerisk ret begrænset.

Ministeriet deler kulturudvalgets opfattelse med hensyn til ønskeligheden af, at der åbnes mulighed for støtte til udøvende kunstnere, men finder, at en sådan støtte bør søges uden for kunstfondsloven. Støtten skulle formentlig — i lighed med ordningen i Norge og Sverige — bestå i rejse- og studiestipendier af variabel størrelse og i visse tilfælde stipendier til grundlæggelse af en solistisk karriere.

En støtteordning for de bedste af de udøvende kunstnere skulle bidrage til at højne kunstudøvelsen i almindelighed, således at man får det bedst mulige udbytte af samfundets investeringer i de kunstneriske institutioner, som er bærere af disse sider af vort kulturliv. Det drejer sig for eksempel om vore teatre, vore orkestre og også om radio og fjernsyn. Det gælder endvidere om, at den friere kunstformidling, som sker gennem kunstneres optræden landet over i foreninger, skoler og uddannelsesinstitutioner af enhver art, ligger på et niveau, så den kan modsvare de stadigt stigende kvalitetskrav, som naturligt stilles af en befolkning, hvis modtagelighed og kritiske sans er skærpet så betydeligt gennem de senere årtiers udvikling i undervisning og folkeoplysning. Man kan i almindelighed også pege på betydningen af, at der til stadighed gives befolkningen den bedst mulige lejlighed til et personligt møde med de bedste kunstnere og det bedste

i kunsten, noget som for mange kunstformers vedkommende ikke kan erstattes i værdi gennem nok så fremragende gengivelser af kunsten ved mekaniske hjælpemidler.

En generel højnelse af den professionelle kunstudøvelse vil endvidere have betydning gennem den inspiration, som derfra udgår til de meget brede dele af befolkningen, som finder glæde i selv at beskæftige sig aktivt med kunstudøvelse på amatørplan, hvad enten det drejer sig om musikudøvelse eller scenisk udfoldelse.

Endelig vil en støtteordning — selv af begrænset karakter — have betydning for kunstnerstanden som helhed. Der vil ligge en stadig stimulans deri, at det kan nytte at anstrenge sig og pleje sit talent. Jo mere det offentlige, samfundet, anerkender værdien af den kunstneriske virksomhed, des mere vil det ansøre den enkelte kunstner til at søge at udvikle sit talent.

Det er imidlertid ikke muligt med blot nogenlunde sikkerhed at udtale sig om behovets størrelse. Ministeriet for kulturelle anliggender har kun i meget ringe omfang gennem de på finansloven og af tipsmidlerne bevilgede, meget begrænsede rådighedsbeløb kunnet yde småstipendier til udøvende kunstnere og har derfor ikke haft mulighed for at tilvejebringe et erfaringsmateriale til bedømmelse af det reelle behov for støtte.

På denne baggrund har man som nævnt ikke ment at kunne følge kulturudvalgets forslag om at inddrage udøvende kunstnere under kunstfondet eller under en anden særlig støtteordning. Det vil imidlertid være ønskeligt, at der fremskaffes et erfaringsgrundlag til bestemmelse af, hvordan en støtteordning for udøvende kunstnere på rimelig og hensigtsmæssig måde kunne etableres, og med dette formål er der af de til fordeling i finansåret 1968-69 til rådighed værende tipsmidler bevilget og uddelt 80.000 kr. til stipendier til sådanne kunstnere, fordelt med 50.000 kr. til musikere og sangere og 30.000 kr. til sceniske kunstnere efter de foran skitserede hovedprincipper.

Denne forsøgsordning tænkes videreført om muligt med forøgede midler, således at der kan tilvejebringes et grundlag for en fast støtteordning gennem bevillinger fra finansloven. Det ville endvidere være ønskeligt at udvide forsøgsordningen til at omfatte støtte til institutioner, organisationer, foreninger o. lign., som rundt om i landet virker som formidlere af kendskabet til kunst til bredere kredse af befolkningen, og som ikke — eller kun i ganske utilstrækkeligt omfang — kan opnå støtte i henhold til bestående lovgivning eller ad andre kanaler.

Til dette formål tænkes søgt en særlig finanslovsbevilling på 200.000 kr. årligt i en 3-årig periode, første gang i finansåret 1969-70. Bevillingen kunne indtil videre administreres af ministeren.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser skal man i øvrigt knytte følgende bemærkninger:

Til § 1.

Bestemmelsen svarer til § 1 i den gældende lov, men som følge af de udvidelser af kunstfondet, som foreslås gennemført, er der af redaktionelle og systematiske grunde foretaget en opdeling af paragraffen, således at stk. 1 indeholder formålsbestemmelsen, medens lovens virksomhedsområde er angivet i stk. 2 og stk. 3.

Som anført i de indledende bemærkninger til sigter lovforslaget at videreføre Statens Kunstfond efter de hidtil gældende retningslinier. Fondets formål er derfor uændret at virke til fremme af dansk skabende kunst gennem foranstaltninger, der tilsigter at bedre vilkårene for kunstskabelsen, den kunstneriske produktion, men fondets virksomhedsområde foreslås udvidet.

I bemærkningerne til § 1 i forslaget til den gældende lov er begrebet skabende kunst afgrænset til i loven kun at omfatte den kunst, der skabes af bildende kunstnere, forfattere og komponister. Det nævnes, at uden for falder kunst frembragt af andre kunstnergrupper som f. eks. filminstruktører, koreografer, andre sceniske kunstnere, oversættere og bygningskunstnere. Samtidig udtales det, at det ikke er hensigten hermed at fastslå, at sådanne eller andre kunstnere ikke under nogen form bør støttes af staten, eller at der ikke fra statens eller det offentlige side skal gøres en indsats for at fremme disse kunstområder, og det antydes, at dette indtil videre kan gøres gennem eksisterende bevillinger og rådighedsbeløb eller ved forslag til nye bevillinger på finansloven eller i tilslutning til særlig lovgivning.

Af folketingsudvalgets betænkning af 6. maj 1964, jfr. F.T. 1963-64, tillæg B, sp. 801 ff., fremgår, at udvalget har drøftet spørgsmålet om at udvide lovens område til at omfatte andre grupper af skabende kunstnere, f. eks. kunsthåndværkere og teatrets og filmens skabende kunstnere. Udvalget konkluderer, at lovens område ikke nu bør søges udvidet, men man henstiller til ministeren for kulturelle anliggender at være opmærksom på spørgsmålet i forbindelse med lovens revision, således at der inden da søges tilvejebragt et tilstrækkeligt erfaringsmateriale med hensyn til arten og omfanget af støtten til andre grupper af skabende kunstnere.

De forudsætninger, der i tilslutning til lovbe-

handlingen blev udtalt om en støtte til andre grupper af skabende kunstnere af eksisterende rådighedsmidler eller gennem særligt tilvejebragte bevillinger eller gennem særlig lovgivning, har imidlertid kun i meget begrænset omfang kunnet opfyldes. De rådighedsbeløb, som ministeriet for kulturelle anliggender disponerer over, er yderst beskedne og stort set uforandrede gennem de senere år, og har kun i ringe omfang kunnet komme de heromhandlede kunstnere til gode, og gennem særlig lovgivning er der kun på filmområdet ved oprettelsen af filmfonden skabt dækning for den støtte, der bør ydes skabende kunstnere inden for filmproduktionen.

Et erfaringsmateriale vedrørende omfanget og arten af støttebehovet for andre grupper af skabende kunstnere baseret på en uddeling af til rådighed værende støttemidler har man derfor kun inden for filmkunsten, hvor det er utvivlsomt, at støtten har haft og vil have stor betydning. På andre områder har støttemuligheden manglet. Imidlertid indicerer de henvendelser, som ministeriet har modtaget fra de interesserede grupper af kunstnere og fra anden side, meget stærkt, at en udvidelse af loven er påkrævet og ønskelig i en forfølgelse af lovens generelle sigte.

Det foreslås derfor som angivet i lovforslagets § 1, stk. 2, at medtage under kunsthåndværket kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning. I begrebet kunstnerisk formgivning indlægges i relation til denne lov både den formgivning, som retter sig imod kunsthåndværket, og den industrielle formgivning. I forhold til de kunstnere, som er virksomme inden for disse områder, skulle en afgrænsning ikke berede større vanskelighed, når man ved administrationen i øvrigt holder sig lovens almindelige støttekriterium for øje: kvaliteten af det kunstneriske talent og af den kunstneriske produktion. De særlige forhold, der kan gøre sig gældende vedrørende formen for støtte til disse kunstnergrupper, omtales nærmere under bemærkningerne til § 2.

§ 1, stk. 2, rækker i sin formulering ikke ud over den kreds af kunstnere eller de kunstneriske områder, som traditionelt kan karakteriseres som skabende. Det må imidlertid i overensstemmelse med formuleringen af kunsthåndværkets formål og med hele fondets idégrundlag være rigtigt at tilstræbe, at en skabende indsats også inden for andre områder, ja i princippet inden for enhver kunstnerisk udtryksform, kan tilgodeses gennem fondets midler.

Da det næppe er hensigtsmæssigt eller muligt at foretage en udtømmende opregning af de kunstnere eller kunstneriske områder, som yderligere bør kunne komme i betragtning, foreslås der i lovfors-

slagets § 1, stk. 3, givet hjemmel til, at fondets virksomhed kan udstrækkes til andre former for kunstnerisk skaben, som bør sidestilles med de under stk. 2 angivne kunstneriske udtryksformer, og som ikke omfattes af særlig lovgivning.

Selv om bestemmelsen efter sin formulering åbner plads for et skøn, må det være klart, at visse kunstnergrupper, som er nævnt i de foregående bemærkninger, men ikke medtaget under § 1, stk. 2, uden videre kan henføres under bestemmelsen. Dette må således gælde sceniske kunstnere som koreografer og scenografer (dramatikere og librettoforfattere henhører under den litterære kunst). Det må også gælde sådanne bygningskunstnere (arkitekter), som i særlig grad skønnes at kunne gøre en indsats til fremme af samfundets interesse i kvalificeret arkitektarbejde. I valget af støtteformerne må bestyrelsen stå frit, men støtte inden for bygningskunsten kunne tænkes hyppigere at ville blive ydet til udformningen eller gennemførelsen af arkitektoniske arbejder til gavn for bredere samfundsinteresser end som rene stipendier. Det vil i denne forbindelse også være naturligt at tænke på arkitektens helt centrale placering inden for områder som byfornyelse, byudvikling og landskabets urbanisering. Bestemmelsen kunne endvidere tænkes bragt i anvendelse, hvor man står over for nye kunstneriske udtryksformer eller udfoldelsesmuligheder, som ikke umiddelbart kan indpasses i en traditionel og historisk begrundet opdeling af kunstarterne eller opfattelse af kunsten. Eksempelvis kan det næppe afvises, at der under udnyttelse af massemedier som radio og fjernsyn kan frembringes værker, som selvstændigt betraget har en særegen kunstnerisk form, og som kan vurderes kunstnerisk.

Oversættere og fotografer, hvis organisationer har rettet henvendelse om optagelse under kunsthåndværket, kan næppe generelt opfattes som skabende kunstnere, men en kunstnerisk arbejdende fotograf måtte under visse omstændigheder kunne tilgodeses efter § 1, stk. 3, medens en oversætter, hvis værk i særlige tilfælde kan karakteriseres som en selvstændig kunstnerisk skaben, har støttemulighed under den litterære kunst, jfr. nærmere nedenfor under bemærkningerne til § 2.

Under hensyn til de afgrænsningsproblemer, som bestemmelsen naturligt må medføre, og det betydningsfulde skøn, som skal anlægges, har man fundet det rigtigt at henlægge ansvaret for administrationen af § 1, stk. 3, til den samlede fondsbestyrelse, jfr. nærmere bemærkningerne til § 4, stk. 2.

Som en vejledning for bestyrelsens skøn og som en garanti i forhold til kunsthåndværkets generelle kvali-

tetskrav er det angivet, at der må være tale om sådanne andre former for kunstnerisk skaben, som bør sidestilles med de under stk. 2 angivne kunstneriske udtryksformer. Der er herved angivet et kvalitativt niveau i et krav om sammenligning med andre kunstneriske udtryksformer og samtidig angivet en norm for støtten. Endelig må den kunstneriske skaben ikke kunne få statsstøtte efter anden særlig lovgivning.

Til § 2.

Bestemmelsen, som angiver, på hvilke måder fondets formål, som det er defineret i § 1, skal søges opnået, er i det væsentlige identisk med § 2 i den gældende lov.

Der angives 4 hovedformer for støtte: Ydelser til kunstnere inden for de i § 1, stk. 2 og 3, omfattede kunstarter og til efterladte efter sådanne kunstnere.

Indkøb af bildende kunst, kunsthåndværk og kunstnerisk formgivne arbejder.

Afholdelse af udgifter til billedkunstnerisk udsmykning af statens bygninger og anlæg og ydelse af tilskud til udsmykning af kommunale bygninger eller andre for offentligheden eller videre kredse tilgængelige bygninger og anlæg.

Andre foranstaltninger, der er egnede til at opfylde fondets formål.

Med hensyn til de to første hovedformer for støtte er kun foretaget de mindre redaktionelle ændringer, som følger af lovens udvidede virksomhedsområde. Den tredje støtteform er uændret og den fjerde omredigeret til en smidigere og rummeligere form.

Som almindeligt gældende princip er det stadigt hensigten ikke på forhånd strengt at fastlægge de veje, ad hvilke fondets formål skal opfyldes. Valget af disse må i et vist omfang overlades til fondets ansvarlige organer.

Der er i den gældende lovs bemærkninger angivet følgende faste støtteordninger:

Inden for kunstfundslovens rådighedssum:

3-årige stipendier for yngre kunstnere på 20.000 kr. årlig i et antal af i alt 45, fordelt med 20 til forfattere, 20 til bildende kunstnere og 5 til komponister.

Engangsydelser af variabel størrelse med særlig begrundelse i det enkelte tilfælde.

Uden for kunstfundslovens rådighedssum:

Faste statsydelser, der bevilges særskilt på finansloven med et beløb af 4.000 kr. årligt + sædvanligt honorartillæg i et antal af i alt 105, fordelt med 50 til forfattere, 40 til bildende kunstnere og 15 til komponister. Yderligere er der bevilget 2 ydelser til oversættere og 1 til en arkitekt.

Hædersgaver, der ligeledes bevilges særskilt på finansloven med et beløb på 12.000 kr. + sædvanligt honorartillæg i et antal af i alt 22, fordelt med 10 til forfattere, 10 til bildende kunstnere og 2 til komponister.

Med hensyn til den nærmere begrundelse for støtteordningerne og de vejledende kriterier for deres anvendelse henvises til F.T. 1963-64, tillæg A, sp. 915 ff., og med hensyn til den mere detaljerede udformning af støtteordningerne for de forskellige kunstneriske områder til ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse af 6. november 1964, der er optrykt som bilag til nærværende lovforslag.

De gældende støtteordninger ønskes stort set opretholdt og overført på de nye grupper af kunstnere, som henføres under kunstfondet med de modifikationer eller supplement, som er påkrævede for at tilpasse ordningerne bedst muligt efter støttebehovet, men det vil tillige på grundlag af de indhøstede erfaringer være rimeligt at foretage visse korrektioner navnlig i den praktiserede stipendieordning.

Såvel udvalgene under Statens Kunstfond og fondets repræsentantskab som de billedkunstneriske organisationer har fundet de gældende aldersgrænser (20 til 30 års alderen) for de 3-årige stipendier, beregnede for yngre kunstnere, uhensigtsmæssige. Det har vist sig, at behovet for disse stipendier ikke udelukkende er knyttet til denne aldersgruppe. Denne opfattelse deles af regeringens kulturudvalg.

Det forekommer rimeligt at gøre denne stipendieordning mere fleksibel, således at disse betydningsfulde stipendier også kan tildeles en kunstner i en mere moden alder. I det hele taget må det være i lovens ånd, om der ved afvejelsen af støtteformen foretages en nøjere vurdering af, hvorledes den enkelte kunstner i en given situation støttes mest hensigtsmæssigt, således at han opnår det optimale udbytte af støtten. Derfor bør udvalgene — inden for den fastsatte økonomiske ramme for de 3-årige stipendier — i særlige tilfælde også kunne opdele og uddele disse stipendier på en anden måde eller anvende dem til indkøb eller bestilling af kunstværker eller til andre foranstaltninger, som i det enkelte tilfælde vil tjene til at fremme fondets formål, jfr. også de i så henseende udtalte forudsætninger i bemærkningerne til lovforslaget af 1968 om ændring af loven om Statens Kunstfond, F.T. 1967-68, tillæg A, sp. 1463 ff., og i folketingsudvalgets betænkning af 8. maj 1968, F.T. 1967-68, tillæg B, sp. 351 ff.

I konsekvens af de anførte betragtninger bør det fikserede antal af 3-årige stipendier i fremtiden kun betragtes som en maksimal ramme. Om beløbs-

rammen, også i forhold til de nytilkomne kunstnergrupper, henvises til bemærkningerne til § 6.

Med hensyn til ydelser til efterladte har fondets repræsentantskab henvist til de synspunkter, som er fremført i folketingsudvalgets betænkning af 6. maj 1964 og tillægsbetænkning af 17. maj 1964, og fremhæver, at der bør lægges vægt på, om der faktisk har bestået et forsørgelsesforhold eller et gensidigt hjælpe- eller støtteforhold mellem den afdøde kunstner og den eller de efterladte, således at principielt såvel kvindelige som mandlige efterladte kan komme i betragtning. Tilsvarende bør begrebet „efterladte“ opfattes i relation til efterladte efter kunstnere, som har modtaget hædersgave eller anden fast statsydelse på finansloven.

Der har fra kunstnerens side været fremført forslag om, at denne mere „socialt“ betonedede side af fondets virksomhed, som kunstfondet overtog med inddragelsen af det tidligere eksisterende Eckersberg-Thorvaldsenfond under kunstfundsloven, atter udskilles til administration hos de faglige organisationer, der menes ofte at have et bedre kendskab til de enkelte berettigedes økonomiske kår.

Man har imidlertid ikke fundet det hensigtsmæssigt at foreslå loven ændret på dette punkt på et tidspunkt, hvor hele befolkningens almindelige adgang til forbedret alderspension er under kraftig udvikling, så det må forudses, at opretholdelsen af særlige støtteordninger på dette område efterhånden må tages op til overvejelse.

Kunstfondets repræsentantskab har gentagne gange drøftet spørgsmålet, om den nuværende ordning med hensyn til de på finansloven bevilgede såkaldte faste årlige ydelser og hædersgaver til kunstnere er hensigtsmæssig. Dette spørgsmål har også været genstand for en omfattende offentlig debat, og for ydelsernes historiske baggrund og problematikken om dem er der mere udførligt redegjort i den af ministeriet for kulturelle anliggender afgivne betænkning nr. 517 „En kulturpolitisk redegørelse“, pag. 80, 84-85.

Disse ydelser er utvivlsomt et bærende og uundværligt fundament for hele kunstnerstøtten, men for hædersgavernes vedkommende må det formentlig erkendes, at der ligger en væsentlig problematik i, at deres antal og fordeling på de enkelte grupper af kunstnere på forhånd er fastlagt med den deraf følgende tendens til, at det maksimerede antal altid vil være udnyttet. Med de betydelige kvalifikationskrav, der stilles til modtagere af en hædersgave, måtte det fornødne antal portioner formodes at være varierende fra tid til anden.

Imidlertid bør det ikke drages i tvivl, at det nuværende antal hædersgaver er et rimeligt udtryk

for det øjeblikkelige behov. Det samlede antal på 22 må derfor ønskes opretholdt, men på den anden side ikke forhøjet, uanset den foreslåede udvidelse af kredsen af kunstnere, som omfattes af kunstfondets virksomhedsområder. Et middel til at bremse den herskende „udfyldningstendens“ kunne det antagelig være, at man alene ophævede den eksisterende fordeling af hædersgaverne på bestemte grupper af kunstnere, således at ledige portioner var til rådighed for en kvalificeret inden for den samlede kunstnerstand, herunder i givet fald også for en særlig fortjent kunstner uden for de traditionelt som „skabende“ betegnede kunstnere, eksempelvis for en scenisk kunstner, musiker eller sanger. En sådan ændring kunne overvejes gennemført i forbindelse med behandlingen af ministeriets finanslovsforslag.

De øvrige faste finanslovsydelser har en anden karakter og begrundelse end hædersgaverne, men er nok så betydningsfulde for den samlede kunstnerstand som et økonomisk „sikkerhedsnet“. Det forekommer rimeligt at søge deres antal forøget skønsmæssigt med 10 portioner til fordel for den nye kreds af kunstnere, som indgår i forslaget om en udvidelse af kunstfondet.

Også spørgsmålet om indstillingsretten med hensyn til finanslovsydelserne har været drøftet blandt andet i fondets repræsentantskab. Drøftelserne har ikke fundet nogen afklaring, hvorfor det på indværende tidspunkt ikke skønnes rimeligt at ændre den bestående ordning, som ikke har givet anledning til kritik.

Et ønske om skattefrihed for finanslovsydelserne er fremført fra mange sider, men bør formentlig af principielle grunde afvises og i øvrigt i givet fald henvises til behandling i forbindelse med skatte-lovgivningen.

Indkøb af kunst foreslås i princippet udtrakt til karakteristiske arbejder af kunsthåndværk og kunstnerisk formgivning, men det må forventes, at indkøb af kunst som støtteordning for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning kun bliver praktiseret i ret begrænset omfang, idet det må kræves, at erhvervelsen er begrundet i en særlig offentlig interesse (f. eks. indkøb til repræsentative udstillinger). En betydelig større værdi for kunsthåndværkere og formgivere vil der ved siden af stipendieordningerne m. v. ligge i støtteordninger, som består i lån til materialer, etableringsudgifter m. v. og i ydelse af en økonomisk anerkendelse for en kunstnerisk indsats.

De støtteordninger, der tænkes på under andre foranstaltninger, der er egnede til at opfylde fondets formål, er først og fremmest den hidtil prakti-

serede præmieringsordning for forfattere og støtten til fremførelse af komponisters værker og andre lignende foranstaltninger. De relativt beskedne rådighedsbeløb, som hidtil har været til disposition, har imidlertid sat ret snævre grænser specielt for arten af de foranstaltninger til fremme af den kunstneriske produktion, som det har været muligt for udvalgene for den litterære kunst og tonekunsten at iværksætte. Det har vist sig stadig vanskeligere at få udgivet visse arter af betydningsfuld litteratur på grund af den betydelige økonomiske risiko, som udgiveren løber, og for komponister er der tilsvarende voksende problemer med hensyn til udgivelsen og fremførelsen af deres arbejder.

Det vil derfor være rimeligt, at de foreslåede forøgede fondsmidler — i overensstemmelse med lovens principielle sigte mod at fremme den kunstneriske produktion — anvendes også til sikring af udgivelsen af kunstnerisk værdifulde litterære arbejder og til udgivelsen og fremførelsen af kvalificerede kompositoriske værker. Ved litterære arbejder tænkes også på udgivelse af kunstnerisk værdifulde oversættelser til dansk af udenlandsk litteratur, der ellers ikke ville blive tilgængelig for et dansk publikum.

Ved gennemførelsen af sådanne foranstaltninger må det naturligvis søges undgået at befordre særlige forlagsinteresser. Udvælgelsen af de støtteværdige arbejder må suverænt ligge hos de respektive udvalg under kunsthåndværket, og i forhold til forlæggerne kan der kun blive tale om garantiordninger til imødegåelse af dokumenterede tab på udgivelserne. De nærmere regler tænkes fastsat i ministeriets bekendtgørelse om „Statens Kunstfond“.

Om samtlige støtteordninger må det fortsat gælde, at de må administreres med betydelig fleksibilitet og i passende omfang må kunne kombineres.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer uændret til § 3 i den gældende lov.

Til § 4.

Bestemmelsen er af systematiske grunde opdelt i fem stykker.

Stk. 1 indeholder bestemmelsen om de udvalg, der skal administrere fondet. Disse er udvidet med et nyt udvalg for kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning.

Stk. 2 bestemmer, at fondets bestyrelse, jfr. § 3, skal administrere fondets virksomhed i henhold til lovens § 1, stk. 3.

Denne ordning er begrundet dels i ønsket om at begrænse antallet af administrative udvalg og dels i det forhold, at de kredse af skabende kunstnere,

som skal kunne opnå støtte efter nævnte lovbestemmelse, ikke på forhånd har en sådan afgrænsning, at et stående sagkyndigt 3-mandsudvalg kan sammensættes. Imidlertid er det rimeligt at antage, at bestyrelsen, der består af samtlige udvalgsformænd, i de fleste tilfælde vil repræsentere en tilstrækkelig alsidig kunstnerisk sagkundskab i relation til de i betragtning kommende kunstneriske områder. Skulle dette i enkelte forhold ikke være tilfældet, må det være tilstrækkeligt og tilfredsstillende at åbne adgang for bestyrelsen til at betjene sig af særlig sagkyndig bistand på tilsvarende måde, som det i ministeriets bekendtgørelse af 6. november 1964 er hjemlet for det billedkunstneriske udsmykningsudvalg.

Stk. 3 indeholder bestemmelserne om sammensætningen af og beskikkelsesmåden for udvalgenes medlemmer og deres formænd. Den hidtil i bekendtgørelsen om „Statens Kunstfond“ fastsatte aldersgrænse på 70 år er af formelle grunde overført til lovteksten, men der gives ministeren adgang til at dispensere, jfr. bemærkningerne neden for til § 7.

I bemærkningerne til forslaget til 1964-loven blev det udtalt at det ville være ønskeligt, om udvalgsmedlemmerne i beskikkelsesperioden kunne blive fritaget for deres eventuelle øvrige faglige tillidshverv. Det må være naturligt at forudsætte, at et udvalgsmedlem uden videre frasiger sig ethvert fagligt tillidshverv i beskikkelsesperioden.

Man har fundet det rigtigt og overordentligt betydningsfuldt at bevare den gældende ordning med koncentrerede, ansvarlige 3-mandsudvalg valgt for en 3-årig periode uden adgang til umiddelbar genbeskikkelse, uanset at der fra visse sider er fremsat ønsker om ændringer. At udvalgene kan antage sagkyndig bistand i særlige tilfælde er i bekendtgørelsen om Statens Kunstfond hjemlet for det billedkunstneriske udsmykningsudvalgs vedkommende, og det vil være naturligt at udvide denne adgang til i fornødent omfang også at gælde de øvrige udvalg. Eksempelvis har udvalget for tonekunsten fremsat ønske om sagkyndig bistand til bedømmelse af skabende indsats inden for jazzens område.

De billedkunstneriske organisationer har ønsket, at det billedkunstneriske indkøbsudvalgs funktionsperiode skulle begrænses til 2 år, at fondets repræsentantskab får indstillingsret også vedrørende det udvalgsmedlem, som udpeges af ministeren for kulturelle anliggender og med hensyn til formanden, som ligeledes vælges af ministeren, og at der nedsettes endnu et udvalg for det billedkunstneriske område til at administrere ydelser, legater og stipendier.

Endvidere har Danske Arkitekters Landsforbund ønsket det billedkunstneriske udsmykningsudvalg udvidet med en arkitekt til 4 medlemmer.

Som nævnt mener man at burde fastholde den gældende ordning, og heri støttes man stærkt af såvel den første periodes billedkunstneriske udvalgsmedlemmer som af de nuværende udvalgsmedlemmer, der har fundet princippet med udvalg på 3 medlemmer med en 3-årig funktionsperiode rigtigt, og som ville finde det beklageligt, om dette administrationsprincip skulle blive ændret.

De tanker, der fra forskellig side har været fremme, om en vis decentralisering af beslutningsprocessen gennem etablering af f. eks. indkøbsudvalg ude i landet fortjener naturligvis opmærksomhed, men man anser det ikke for muligt eller forsvarligt på et tidspunkt, hvor kunsthåndværket er så nyt og kun råder over relativt små beløb, at søge sådanne tanker udført i praksis. Rimeligt ville det også være i denne forbindelse at afvente gennemførelsen af kommunalreformen med de ændringer, den medfører, i landets kommunale og amtskommunale opdeling.

For på et væsentligt område at imødekomme ønsker om en vis lokal indflydelse på beslutningsprocessen har man imidlertid ment at burde åbne mulighed for, at det billedkunstneriske udsmykningsudvalg, når det ønskes fra lokal side, kan blive suppleret med indtil to fra lokal side udpegede medlemmer til behandling af den enkelte sag. Herpå sigter den nye bestemmelse i § 4, stk. 5. Bestemmelsen vil i mangfoldige tilfælde kun virke som en kodificering af den praksis, som udsmykningsudvalget allerede følger i sit arbejde.

Som almindelig betragtning skal i øvrigt tilføjes, at der bør foreligge meget tungtvejende grunde for at ændre en administrationsform, der tilstræber forenkling og koncentration af ansvaret, og som i alt væsentligt har virket tilfredsstillende, og det synes i hvert fald rimeligt, at den bestående form afprøves i endnu én periode.

Til § 5.

Fondets repræsentantskab foreslås udvidet med indtil 3 medlemmer, hvoraf 2 repræsenterende de nye kunstneriske områder, som i henhold til lovforslagets § 1, stk. 2, inddrages under loven. Af disse nye medlemmer foreslås 1 udpeget af Landsforeningen Dansk Kunsthåndværk og 1 af Selskabet for industriel formgivning.

Når man har indført en bestemmelse om, at ministeren kan udpege et medlem samtidig med, at ministeren blandt medlemmerne udpeger formanden, er det for at give ministeren praktisk mulighed for altid at finde en egnet og villig person til for-

mandshvervet, der har vist sig mere byrdefuldt, end man oprindeligt forudså. Samtidig vil det efter de foreliggende erfaringer være rimeligt at formanden oppebærer blot et beskedent vederlag for dette arbejde, og man vil stille forslag om et årligt formandshonorar på 1.200 kr. + sædvanligt tillæg.

Til et nyt stk. 2 har man af formelle grunde overført den hidtil i bekendtgørelsen om „Statens Kunsthåndværk“ hjemlede 4-årige beskikkelsesperiode for repræsentantskabet og aldersgrænsen på 70 år, som ministeren dog kan dispensere fra, jfr. § 7.

Endvidere har man i konsekvens af de principper, der ligger bag bestemmelsen i § 4, stk. 3, der udelukker umiddelbart genvalg af medlemmer til de administrerende 3-mandsudvalg fundet det rigtigt, at sådanne udvalgsmedlemmer heller ikke umiddelbart kan indvælges i det siddende eller førstkomende repræsentantskab.

Repræsentantskabet, hvis funktioner er uforandrede i forhold til den gældende lov, har haft visse vanskeligheder af praktisk art på grund af dets størrelse, idet det til tider har vist sig vanskeligt at samle et beslutningsdygtigt antal medlemmer. Man har derfor søgt at begrænse dets udvidelse mest muligt og har derfor ikke imødekommet flere henvendelser udefra om medlemsskab af repræsentantskabet, ligesom man ikke har ment på nuværende tidspunkt at burde foretage større ændringer i bestemmelserne om dets sammensætning.

Man anser stadig repræsentantskabet for et meget værdifuldt led i den samlede administrative ordning vedrørende kunsthåndværket, og repræsentantskabet, som selv har overvejet sin stilling, har tillige fremhævet dets værdi som et forum, hvor mere generelle problemer kan diskuteres. Vanskeligheder af rent praktisk art kan formentlig løses over forretningsordenen, som fastsættes af repræsentantskabet selv og godkendes af ministeriet for kulturelle anliggender.

Til § 6.

Fondets årlige rådighedssum foreslås forhøjet fra 4.200.000 kr. med 1.600.000 kr. til i alt 5.800.000 kr., idet udgifterne ved udvalgenes virksomhed, der alene omfatter de af bevillingsmyndighederne godkendte honorarbeløb, samtidig foreslås overført til finansloven og opført på dennes honorarskemaer. I den hidtidige rådighedssum var 200.000 kr. beregnet til disse udgifter, men den reelle udgift udgør for tiden 292.000 kr. og skønnes i forbindelse med fondens udvidelse at ville stige til ca. 325.000 kr., idet det nye 3-mandsudvalg i henseende til arbejdets omfang og honorarernes størrelse skønnes at burde ligge på linie med udvalget for tonekunst, hvis formand oppebærer 3.000 kr. årligt og medlem-

merne hver 1.500 kr. årligt + sædvanligt procenttillæg, og idet der vil blive søgt tillagt formanden for repræsentantskabet et vederlag på 1.200 kr. årligt + sædvanligt honorartillæg.

Den reelle forhøjelse af rådighedssummen til fondets kunstneriske formål andrager herefter 1.800.000 kr., hvoraf 1.300.000 kr. fremtræder som en ajourføring i henhold til prisudviklingen, medens 500.000 kr. er et skønsmæssigt ansat beløb til fondets nye aktiviteter og til videreudvikling og udbygning af allerede formelt hjemlede støttemuligheder.

Beløbet tænkes fordelt på de enkelte støtteformer og områder som nedenfor angivet, idet det stadig forudsættes, jfr. bemærkningerne til § 2, at der inden for den angivne beløbsramme for arbejdsstipendier og engangsydelser kan disponeres fleksibelt i henseende til anvendelse af midlerne til andre formål.

Den bildende kunst:

Til årlige arbejdsstipendier i perioder af indtil 3 år	400.000 kr.
Til indkøb af kunstværker	500.000 -
Til engangsydelser	450.000 -
Til udsmykningsopgaver	2.150.000 -
	<hr/>
	3.500.000 kr.

Den litterære kunst:

Til årlige arbejdsstipendier i perioder af indtil 3 år	400.000 kr.
Til engangsydelser og forskellige foranstaltninger	750.000 -
	<hr/>
	1.150.000 kr.

Tonekunsten:

Til årlige arbejdsstipendier i perioder af indtil 3 år	160.000 kr.
Til engangsydelser og forskellige foranstaltninger	390.000 -
	<hr/>
	550.000 kr.

Kunsthåndværket og den kunstneriske formgivning:

Til stipendier, engangsydelser m. v.	150.000 kr.
Til indkøb af kunstværker	50.000 -
	<hr/>
	200.000 kr.

Skabende kunst i henhold til lovens

§ 1, stk. 3	175.000 kr.
Til engangsydelser til kunstneres efterladte	225.000 kr.

Samtidig med, at de hidtidige rådighedsbeløb er foreslået generelt forhøjet, er der indbyrdes mellem de af den gældende lov omfattede kunstarter foretaget en vis regulering af rådighedsbeløbene under hensyntagen til erfaringerne om behovet.

Til § 7.

Bestemmelsen er uændret i forhold til den gældende lov, idet der dog i et nyt stk. 2 er indføjet en hjemmel for ministeren til at fravige aldersbetingelsen for medlemsskab af såvel 3-mandsudvalgene som repræsentantskabet. Med hjemmel i den gældende lovs § 7 er udfærdiget ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse af 6. november 1964, jfr. bilag A til nærværende lovforslag. Endvidere har ministeriet efter indstilling af et særligt nedsat udvalg udstedt bekendtgørelse af 26. februar 1968 om fordeling af de af Statens Kunsthåndværk indkøbte kunstværker, hvilken bekendtgørelse er optrykt som bilag B til nærværende lovforslag.

I den førstnævnte bekendtgørelse om Statens Kunsthåndværk vil der være at foretage sådanne ændringer, som følger af gennemførelsen af de i nærværende lovforslag indeholdte ændringer i lovgrundlaget.

Til § 8.

Den i stk. 3 optagne revisionsbestemmelse er motiveret med, at det vil være ønskeligt i endnu en 3-års periode at følge lovens virkninger under den gældende administrationsform. Hertil kommer, at inddragelsen af de nye områder under fondet med de foreslåede støtteordninger må betragtes som en forsøgsordning, som bør tages under fornyet overvejelse på grundlag af de erfaringer, som indvindes i den da forløbne periode.

Bilag A.

Ministeriet for kulturelle anliggendes bekendtgørelse af 6. november 1964.**Bekendtgørelse om »Statens Kunstfond«.**

I henhold til lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunstfond § 7 fastsættes herved følgende bestemmelser:

Formål.

§ 1. Statens Kunstfond har til opgave gennem de fondet tillagte midler at virke til fremme af dansk skabende kunst inden for den bildende kunst, den litterære kunst og tonekunsten.

Bestyrelsen.

§ 2. Fondet ledes af en bestyrelse bestående af formændene for de i § 3 nævnte udvalg. Bestyrelsen vælger selv sin formand. Den fastlægger de almindelige retningslinier for fondets virksomhed og drøfter og tager stilling til spørgsmål, der har betydning for fondet som helhed.

Stk. 2. Bestyrelsen træffer hvert år bestemmelse om, hvorledes fondets midler til støtte af kunstneres efterladte fordeles imellem de enkelte udvalg.

Stk. 3. Bestyrelsen kan gennem repræsentantskabet gøre indstilling til ministeren for kulturelle anliggender om ændringer i de ved nærværende bekendtgørelse fastsatte bestemmelser eller i øvrigt i spørgsmål der ønskes forelagt ministeren.

Stk. 4. På samme måde aflægger bestyrelsen årligt regnskab og beretning for fondets virksomhed.

Stk. 5. Bestyrelsen vælges for et tidsrum af 3 år. Den fastsætter sin og udvalgenes forretningsorden, der forelægges ministeriet til godkendelse.

Udvalgene.

§ 3. Til at administrere fondets midler nedsættes 2 udvalg for den bildende kunst, 1 udvalg for den litterære kunst og 1 ud-

valg for tonekunsten. Hvert udvalg består af 3 kunstkyndige medlemmer, der beskikkes af ministeren for kulturelle anliggender for de 2 medlemmers vedkommende efter indstilling fra repræsentantskabet og for det tredje medlems vedkommende efter forud indhentet udtalelse fra repræsentantskabet. Medlemmerne vælges for 3 år. Umiddelbart genvalg kan ikke finde sted. Ministeren udpeger udvalgenes formænd. Til hvervene som formand for udvalgene for den bildende kunst udpeges samme person.

Stk. 2. Støtte fra fondet ydes normalt efter ansøgning, men de enkelte udvalg kan tage initiativ til at fremkalde ansøgninger, ligesom der i særlige tilfælde, hvor det drejer sig om ydelser til enkeltpersoner kan ydes støtte uden ansøgning.

Stk. 3. Ydelser til enkeltpersoner kan kun tildeles danske kunstnere eller sådanne efterladte. Ydelser til kunstneres efterladte fordeles normalt til en årlig termin efter forudgående opslag.

Stk. 4. Udvalgene foretager inden for de givne rammer selv afgrænsningen af deres virksomhedsområde inden for den pågældende kunstart.

Stk. 5. Intet medlem kan beskikkes eller genbeskikkes efter det fyldte 70 år.

Afgår et medlem i øvrigt inden udløbet af sin beskikkelsesperiode, foretages nybeskikkelse kun for den resterende del af perioden.

§ 4. Udvalgene for den bildende kunst administrerer de fondsmidler, der er til rådighed til

1. Afholdelse af udgifter til billedkunstnerisk udsmykning af offentlige bygninger og anlæg m. v., jfr. lovens § 2 c).

2. Indkøb af bildende kunst, ydelser til bildende kunstnere og støtte til efterladte efter bildende kunstnere.

Stk. 2. De til billedkunstneriske udsmykninger og anlæg bestemte midler skal fortrinsvis anvendes til projektering og udførelse i samarbejde mellem arkitekt og billedkunstner af dekorativ udsmykning af nybygninger og anlæg samt til fremskaffelse af dekorativ udsmykning af allerede opførte bygninger og anlæg. Herudover kan fondet bidrage til at der udskrives åbne eller lukkede konkurrencer eller udarbejdes skitseforslag.

Støtte ydes på grundlag af henvendelser til udvalget fra statslige eller kommunale myndigheder eller fra private institutioner eller enkeltpersoner. Udvalget kan endvidere på eget initiativ søge at fremme fondets formål.

Støtte til kunstneriske arbejder ved ikke-statslige bygninger og anlæg ydes med tre fjerdedele af de med de pågældende arbejder forbundne samlede udgifter. Projekteringsudgifter kan dækkes fuldt ud af fondet, men såfremt udarbejdede forslag derefter kommer til udførelse, indgår projekteringsudgiften i de samlede udgifter, i forhold til hvilke støtten endelig beregnes.

Støtte til private institutioner eller enkeltpersoner til udsmykning af bygninger eller anlæg kan gøres betinget af, at der afgives passende garantier til sikring af kunstværkets bevarelse for offentligheden.

Udvalget kan antage sagkyndig bygningskunstnerisk bistand.

Stk. 3. Indkøb af bildende kunst kan foretages såvel på udstillinger som direkte hos kunstneren. Støtte til bildende kunstnere kan ydes som rejse- og studiestipendier, arbejdsstipendier og som lån til materialer, etableringsudgifter m. v. Endvidere anvendes efter bestyrelsens bestemmelse et beløb som støtte til efterladte efter bildende kunstnere.

Stk. 4. Det påhviler udvalgene at holde sig alsidigt orienteret om de bildende kunstneres og den bildende kunsts vilkår og at følge kunststudstillingerne, ligesom udvalget for den billedkunstneriske udsmykning skal opretholde kontakt med myndigheder og institutioner landet over for til stadighed at være orienteret om, hvor der er behov for en indsats fra udvalgets side.

§ 5. Udvalget for den litterære kunst administrerer de fondsmidler, der er til rådighed til ydelser til forfattere og deres efterladte og til foranstaltninger, der sigter på at opretholde og fremme forfatteres produktion.

Stk. 2. Støtte til forfattere kan ydes som rejse og studiestipendier, arbejdsstipendier og som anerkendelse i forbindelse med udgivelse af værker, hvor det økonomiske udbytte ikke står i rimeligt forhold til den kunstneriske indsats. Endvidere anvendes efter bestyrelsens bestemmelse et beløb som støtte til efterladte efter forfattere.

Stk. 3. Det påhviler udvalget at holde sig alsidigt orienteret om forfatterens og den litterære kunsts vilkår og at følge de litterære udgivelser.

§ 6. Udvalget for tonekunst administrerer de fondsmidler, der er til rådighed til ydelser til komponister og deres efterladte og til foranstaltninger, der tager sigte på at opretholde og fremme komponisters produktion.

Stk. 2. Støtte til tonekunstnere kan ydes som rejse- og studiestipendier, arbejdsstipendier og som anerkendelse i forbindelse med udgivelse eller opførelse af værker, hvor det økonomiske udbytte ikke står i rimeligt forhold til den kunstneriske indsats. Støtte kan også ydes til kunstnerisk værdifulde kompositioners opførelse. Endvidere anvendes efter bestyrelsens bestemmelse et beløb som støtte til efterladte efter tonekunstnere.

Stk. 3. Det påhviler udvalget at holde sig alsidigt orienteret om komponisters og tonekunstens vilkår og nøje at følge fremførelser og udgivelser af samtidens danske musik.

Repræsentantskabet.

§ 7. Repræsentantskabet skal følge fondets virksomhed og virke som mellemlid mellem fondets øvrige organer og ministeren for kulturelle anliggender. Det indkaldes til møde, når det skønnes nødvendigt, dog mindst én gang årligt.

Stk. 2. Bestyrelsen afgiver årligt beretning og regnskab til repræsentantskabet. Beretning og regnskab indsendes til ministeriet for kulturelle anliggender ledsaget af de bemærkninger som repræsentantskabet ønsker at knytte hertil, hvilke dog kun kan om-

handle de af bestyrelsen og udvalgene fulgte almindelige principper i det forløbne år. Bemærkningerne tilstilles endvidere bestyrelsen og udvalg.

Stk. 3. De fra bestyrelsen i øvrigt modtagne indstillinger videresendes til ministeriet for kulturelle anliggender med de bemærkninger, som repræsentantskabet ønsker at knytte dertil.

Stk. 4. Repræsentantskabet gør indstilling til ministeriet for kulturelle anliggender om fordelingen af de på finansloven bevilgede livsvarige ydelser til bildende kunstnere, forfattere og komponister. Det påhviler repræsentantskabet, forinden indstilling afgives, at indhente en udtalelse fra vedkommende udvalg under kunsthfondet som grundlag for repræsentantskabets indstilling. Den af udvalget afgivne udtalelse vedlægges repræsentantskabets indstilling til ministeriet.

Stk. 5. Repræsentantskabet deltager i forvaltningen af de for fondets midler indkøbte kunstarter i overensstemmelse med de regler, der særligt vil blive givet herom.

Stk. 6. Medlemmerne af repræsentantskabet beskikkes for et tidsrum af 4 år. Afgår

et medlem inden udløbet af sin beskikkelsesperiode, foretages nybeskikkelse kun for den resterende del af perioden. Medlemmer kan ikke beskikkes eller genbeskikkes efter det fyldte 70. år.

Stk. 7. Repræsentantskabet fastsætter sin forretningsorden, der forelægges ministeriet til godkendelse.

§ 8. Afgørelser i bestyrelsen, udvalgene og repræsentantskabet træffes ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Repræsentantskabet er beslutningsdygtigt, hvis mindst $\frac{3}{4}$ af medlemmerne er til stede. Afgørelserne i udvalgene skal fremtræde med eventuel dissens.

Sekretariatet.

§ 9. Fondets sekretariat står til rådighed for bestyrelsen, udvalgene og repræsentantskabet.

Stk. 2. Lederen af sekretariatet deltager i bestyrelsens, udvalgenes og repræsentantskabets møder.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 6. november 1964.

Hans Sølvhøj.

/ Erik Tjalve.

Ministeriet for kulturelle anliggendes bekendtgørelse nr. 43 af 26. februar 1968.

Bekendtgørelse om fordeling af de af Statens Kunstfond indkøbte kunstværker.

I henhold til § 7 i lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunstfond fastsættes følgende bestemmelser vedrørende de af fondet indkøbte kunstværker:

§ 1. Inden udløbet af et indkøbsudvalgs beskikkelsesperiode meddeles ved opslag, at et nærmere opgivet antal kunstværker vil være til rådighed til fordeling til statens bygninger og anlæg samt kommunale eller andre for offentligheden eller videre kredse tilgængelige bygninger og anlæg.

Stk. 2. Ansøgninger, hvortil benyttes særlige skemaer, stiles af statslige institutioner til ressortministeriet, medens andre institutioner stiler ansøgninger til vedkommende kommunale myndighed.

§ 2. Ansøgninger fra statslige institutioner videresendes med ressortministeriets bemærkninger til fordelingsudvalget, jfr. § 3.

Ansøgninger sendt til Københavns og Frederiksberg kommunale myndigheder videresendes med myndighedernes bemærkninger til fordelingsudvalget, jfr. § 3.

Ansøgninger sendt til andre kommunale myndigheder behandles i et udvalg nedsat af Amtsrådsforeningen i Danmark, De samvirkende Sognerådsforeninger, Den danske Købstadsforening og Foreningen af bymæssige Kommuner og videresendes med udvalgets bemærkninger til fordelingsudvalget, jfr. § 3.

§ 3. Fordelingsudvalget består af følgende medlemmer:

1. En repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender.
2. En fælles repræsentant for Københavns og Frederiksberg kommune.
3. En fælles repræsentant for de i § 2 nævnte kommunale organisationer.

4. Det billedkunstneriske indkøbsudvalg under Statens Kunstfond, i hvis funktionstid kunstværkerne er indkøbt.

Stk. 2. Udvalget vælger selv sin formand og fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 4. Fordelingsudvalget foretager den endelige fordeling.

Stk. 2. Fordelingen meddeles i kunstfondets årsberetning, som i overensstemmelse med lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunstfond § 3, stk. 3, forelægges ministeren for kulturelle anliggender gennem fondets repræsentantskab.

§ 5. Kunstværkerne fordeles til institutionerne som lån fra Statens Kunstfond.

§ 6. Indtil den endelige fordeling af en indkøbsperiodes erhvervelser vil disse af Statens Kunstfond kunne stilles til rådighed for arrangører af vandrestillinger. Disse vandrestillinger skal bære Statens Kunstfonds navn.

Stk. 2. Kunstværker, der stilles til rådighed for vandrestillinger, omfattes af de i § 7 fastsatte bestemmelser for deponerede kunstværker.

§ 7. De deponerede kunstværker omfattes af følgende bestemmelser:

1. Kunstværkerne ophænges og opstilles af modtageren i samarbejde med en af Statens Kunstfond godkendt sagkyndig.
2. De udlånte kunstværker bør i hvert tilfælde anbringes på steder, hvor flest mulige mennesker vil få adgang til dem.
3. Den almindelige vedligeholdelse af de udlånte kunstværker påhviler Statens Kunstfond. For beskadigelser af kunstværkerne hæfter modtageren efter dansk rets almindelige regler. Modtageren er

forpligtet til at holde kunsthåndværkerne forsikret.

4) Det påhviler modtageren at drage omsorg for, at kunsthåndværkerne til enhver tid befinder sig i forsvarlig stand. Når skader sker, og ligeledes når der konstateres ændring i bevaringstilstanden, er modtageren pligtig til omgående at afgive skriftlig indberetning herom til Statens Kunsthåndfond, der træffer bestemmelse om skadens udbedring eller om kunsthåndværkets restaurering.

5) Modtagerinstitutionen må ikke uden samtykke fra Statens Kunsthåndfond udlåne eller udleje de lånte kunsthåndværker.

6) Statens Kunsthåndfond er berettiget til — så vidt muligt med rimeligt varsel — midlertidigt at hjemkalde udlånte kunsthåndværker. Efter et skøn fra Statens Kunsthåndfond vil et udlånt kunsthåndværk i særlige tilfælde efter forudgående rimeligt varsel og mod tilbud om lån af et eller flere andre kunsthåndværker som erstatning kunne hjemkaldes definitivt.

7) Misligholdelse af de til udlånet knyttede forpligtelser kan medføre definitiv hjemkaldelse af udlånte kunsthåndværker uden varsel.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 26. februar 1968.

K. Helveg Petersen.

/ Erik Tjalve.